

G CONSELLERIA
O EDUCACIÓ
I I UNIVERSITAT
B DIRECCIÓ GENERAL
/ FORMACIÓ
PROFESSIONAL
I FORMACIÓ
PROFESSORAT

PLA ESTRATÈGIC PER A L'EDUCACIÓ PERMANENT DE PERSONES ADULTES (2018-2023)

1. L'APRENTATGE PERMANENT AL LLARG DE LA VIDA. NECESSITAT D'UN PLA ESTRATÈGIC A LES ILLES BALEARS

L'educació permanent de persones adultes té la vocació de fomentar una funció integradora en un procés continu d'educació i formació que s'estén al llarg de la vida.

El fet educatiu té una importància cabdal, cada cop més significativa, en el progrés dels pobles i es reclama als sistemes educatius que donin resposta als principis, valors i coneixements que requereixen les demandes socials d'un món en canvi que necessita construir nous coneixements per a un desenvolupament sostenible.

Fins fa pocs temps, semblava que el procés d'ensenyament i aprenentatge es centrava en les etapes de la infància i la joventut com a període per adquirir nous coneixements. Els canvis econòmics i socials accelerats del món d'avui han fet prendre consciència que el desenvolupament d'actituds, habilitats i destreses que facilitin a la persona l'aprendre a aprendre no es pot circumscriure a una etapa concreta de l'evolució de la persona sinó que cal una formació permanent al llarg de la vida perquè l'ésser humà és un fer-se contínuament i ha de donar resposta a les exigències que el món li presenta per mitjà d'una formació integral que li ajudi a afrontar-les de manera satisfactòria.

La formació, doncs, ha de tenir un caràcter vitalici i ha d'abraçar totes les etapes de la vida, s'ha d'estendre de manera universal per garantir la igualtat d'oportunitats i ha de caracteritzar-se per una flexibilitat i llibertat per a cada persona pugui seleccionar els aprenentatges que consideri més adient per al seu propi desenvolupament.

Una educació i formació permanents haurà de tendir ponts entre l'educació, la formació i l'ocupació, ha de proporcionar a totes les persones l'accés a l'educació, ha de crear una cultura de l'aprenentatge per vincular el conjunts d'agents educatius, socials i econòmics que hi intervenen i ha de proporcionar oportunitats per adquirir i actualitzar les competències clau necessàries per convidaure en una societat canviant i complexa.

Les polítiques europees, han donat lloc, en aquest àmbit, a la realització de propostes generals d'acció, que pretenen millorar la qualitat i l'eficàcia dels sistemes educatius i també de l'educació permanent al llarg de la vida.

A partir del *Memoràndum de l'aprenentatge permanent: Fer realitat un espai europeu de l'aprenentatge permanent*, publicat a l'any 2000, es va iniciar un procés de construcció del marc europeu de l'educació i la formació que ha anat fent camí des de l'aportació de distintes institucions, organismes i entitats.

El Consell de Ministres de la Unió Europea, el maig del 2009, va adoptar el *Marc Estratègic per a la cooperació europea en l'àmbit de l'educació i la formació* i va definir les prioritats de treball per a la consecució dels objectius del marc estratègic en l'*Informe conjunt de 2012 del Consell i de la Comissió sobre l'aplicació del marc estratègic per a la cooperació europea en l'àmbit de l'educació i la formació: educació i formació en una Europa intel·ligent, sostenible i inclusiva*. Aquest informe proposava mesures per mobilitzar l'educació i la formació per a la seva contribució a l'Estratègia Europea 2020.

El Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, de comú acord amb les Comunitats Autònomes, va presentar també el Pla estratègic d'aprenentatge al llarg de la vida (2014-2020), amb la finalitat de concretar a l'àmbit de l'Estat Espanyol, les propostes de futur en relació a l'educació permanent de persones adultes en consonància amb una societat moderna, democràtica i canviant i plantejava que és necessari potenciar la formació de qualitat i fomentar l'adquisició del màxim nivell d'educació i formació dels ciutadans com a garantia de creixement econòmic i social.

El pla estatal pretenia també que les administracions amb competències en la formació permanent contribueixin i participin en el seu desenvolupament per millorar les oportunitats i la qualitat formativa de les persones sense limitació en el temps i sense limitar-se a edats concretes.

La Comunitat Autònoma de les Illes Balears disposa de la Llei 4/2006, de 30 de març, d'educació i formació permanents de persones adultes de les Illes Balears, com a marc de referència per regular, garantir i promocionar l'educació i la formació permanents de persones adultes a la nostra comunitat. A més, disposa d'una xarxa de Centres d'Educació de Persones Adultes que ofereixen diferents itineraris formatius a la ciutadania.

Si bé aquesta Llei és de plena vigència i actualitat, no ha estat prou desenvolupada en la seva totalitat i encara no s'han acomplert els objectius que assenyalava ni s'han emprès el conjunt d'actuacions que determinava.

Calia doncs emprendre la tasca d'elaborar un Pla estratègic, en el marc d'aquesta llei, tenint en compte d'una part, les recomanacions de la Unió Europea i els

objectius del Pla estatal d'aprenentatge al llarg de la vida; i d'altra banda, comptar amb les aportacions dels agents implicats a les Illes Balears en l'educació permanent de persones adultes que, des del coneixement de la pròpia realitat i els contextos concrets de la nostra comunitat, poguessin detectar les mancances del nostre sistema de formació permanent de persones adultes i proposar accions de millora perquè l'educació de persones adultes a les Illes Balears pugui esdevenir un sistema modern que doni resposta a les demandes socials.

Es tracta, si més no, de promoure l'aprenentatge al llarg de la vida als residents a les nostres Illes, com un procés continuat i inacabat, no confinat en un únic model formatiu, ni a un sol context, ni a un període exclusiu de la vida, que suposi l'adquisició i millora d'aprenentatges rellevants per al desenvolupament personal, social, cultural i laboral i permeti a les persones adaptar-se als contextos dinàmics i canviants del món d'avui.

Per a l'elaboració del Pla s'han tingut en compte les aportacions fetes pels agents implicats en l'educació de persones adultes, especialment docents, equips directius, administracions, corporacions locals, entitats socials, associacions d'alumnes, universitat i tècnics especialistes en formació de persones adultes.

Així, el divendres 9 de juny de 2017 va tenir lloc al CEP de Palma Jaume Cañellas Mut una jornada de debat pedagògic i reflexió conjunta a la qual hi van participar 50 docents de tots els centres d'educació de persones adultes de les Illes Balears. La intenció principal d'aquestes jornades era fomentar la participació i la sinèrgia entre els docents amb l'objectiu d'analitzar la situació en que es troba actualment l'educació de persones adultes, detectar les seves necessitats i finalment, recollir i compartir les propostes de millora i les orientacions i reptes de futur aportades per les persones que treballen als CEPA.

Els participaren treballaren en torn a l'actualització de les finalitats de l'educació de persones adultes. Es va fer una profunda anàlisi de la realitat dels centres d'educació de persones adultes tant en el que fa referència a l'alumnat i al professorat, com en la situació en que es troben els centres d'educació de persones adultes i la incidència dels contextos i l'entorn on hi estan ubicats.

Així mateix, es van recollir propostes estratègiques en relació a la matrícula de l'alumnat en els ensenyaments formals i al nombre d'estudiants que els finalitzen, sobre l'oferta d'ensenyaments formals, no formals i informals, sobre entorn social i cultural, inclusivitat, equitat i igualtat, en relació a l'autonomia, organització i recursos dels centres, sobre metodologies del professorat, competència digital i ús de les noves tecnologies i, finalment, sobre la coordinació i la implicació de les administracions i entitats.

El document resultant va ser revisat pels participants i publicat a la web de la Direcció General de Formació Professional i Formació del Professorat per recollir-ne aportacions, suggeriments i modificacions.

Per altra part, el divendres 17 de novembre de 2017 va tenir lloc una Jornada de debat participatiu sota el lema: *L'educació permanent centrada en les persones adultes, nous reptes, nous camins*, que tenia per finalitat compartir experiències i proposar idees i projectes per a l'elaboració d'un pla estratègic sobre l'educació de persones adultes a les Illes Balears. Hi varen prendre part més de 70 persones, entre representants de centres d'educació de persones adultes, ajuntaments, consells insulars i organismes que organitzen activitats de formació de persones adultes, així com d'entitats no governamentals i representants d'associacions d'alumnes.

Durant el transcurs de la jornada els participants varen debatre sobre 6 temes que afecten l'educació de persones adultes: l'oferta dels centres d'adults, l'adaptació als perfils de la realitat social de l'alumnat, les noves metodologies d'ensenyament als centres d'adults, la dinamització comunitària i la interculturalitat, i els processos d'avaluació.

De tots aquests àmbits de treball van sorgir elements d'anàlisi de la realitat i propostes d'idees clau i accions concretes que s'han incorporat al pla estratègic que es presenta.

El Pla estratègic d'educació de persones adultes (2018-2023), elaborat des de la participació dels agents implicats, conté elements d'anàlisi de la situació actual de l'educació i la formació permanents de persones adultes, les finalitats actualitzades de l'aprenentatge permanent al llarg de la vida, els objectius a assolir en el decurs de vigència del pla estratègic, les accions a emprendre, una proposta de temporalització per a l'inici de les actuacions, i els procediments i indicadors per a l'avaluació del grau de compliment del pla estratègic.

Així, el Pla implica l'adopció de mesures que es programen en un context determinat per a la consecució dels objectius associats a les mateixes. D'aquesta manera es plantegen els objectius que es concreten en actuacions, considerades intervencions específiques en relació als mateixos per contribuir a l'assoliment d'aquests objectius.

El document no pretén ser un text tancat, sinó un conjunt de propostes obertes i flexibles que demanden les aportacions dels agents en entorns participatius. Per això s'ha d'encetar un procés de consulta i debat, tant a nivell de les distintes direccions generals de la Conselleria d'Educació i Universitat, com a la Mesa Sectorial d'Educació, l'Associació de Directors de Centres d'Educació de Persones

GOIB
/

Pla estratègic per a l'educació permanent de persones adultes (2018-2023)

Adultes, els docents dels centres d'educació de persones adultes, les associacions d'alumnes dels CEPA i el Consell Escolar de les Illes Balears.

L'aprovació del mateix, compromet els diferents agents implicats: les administracions públiques, els centres d'educació de persones adultes, els diferents agents implicats i, certament, la Conselleria d'Educació i Universitat que ha de liderar la seva implementació i ha de garantir la disposició de recursos necessaris, propis i per convenis, que facin possible l'assoliment dels objectius assenyalats.

2. L'EDUCACIÓ DE LES PERSONES ADULTES EN EL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS: ANÀLISI DE LA SITUACIÓ.

L'estratègia Europa 2020 per a un creixement intel·ligent, sostenible i integrador reconeix que l'aprenentatge permanent i el desenvolupament de competències són aspectes clau per donar resposta a la crisi econòmica, l'envelliment de la població i l'àmplia estratègia econòmica i social de la Unió Europea.

Així, l'aprenentatge de persones adultes s'ha de considerar una inversió productiva, considerant els beneficis per a l'individu, la comunitat i la societat en general. S'ha de valorar l'aprenentatge al llarg de la vida com a eina fonamental per a l'ocupabilitat, la inclusió social, l'extensió de les TIC i la igualtat d'oportunitats.

D'una banda, permet el retorn al sistema educatiu de les persones que l'han abandonat prematurament (tenim la taxa més alta de l'Estat amb un 26,8%), d'altra, per a moltes persones adultes representa l'única oportunitat d'accés a la formació, l'adquisició o l'actualització de competències i coneixements bàsics imprescindibles.

L'educació d'adults engloba múltiples expressions de l'aprenentatge, seguint les directrius dels objectius marcats per la UE:

- Garantir la prestació d'una educació i formació d'adults d'alta qualitat, formal, no formal i informal, que desenvolupi les competències clau o qualificacions.
- Oferir a la població adulta processos de formació oberts i flexibles que serveixin per adquirir, completar o ampliar la formació bàsica i l'adquisició de competències professionals o la consecució de titulacions acadèmiques, la qual cosa possibilita l'accés a estudis superiors o la inserció en el mercat laboral.

2.1. La xarxa dels CEPA: la diversitat com a una oportunitat

Actualment la xarxa de CEPA està formada per 18 centres distribuïts 14 a Mallorca, 2 a Eivissa i 2 a Menorca que es completen amb aules externes en nombroses localitats, de les quals almenys 11 tenen codi de centre. Aquesta àmplia distribució geogràfica permet un acostament a la ciutadania que no sempre s'acaba d'aprofitar, sobretot per desconeixement o per falta de coordinació amb els agents socials i les institucions.

Les diferències entre CEPA són nombroses com ho són els motius que les provoquen:

- L'educació de persones adultes té una llarga trajectòria i els objectius educatius s'han adaptat a les necessitats socioeconòmiques de diferents moments històrics i econòmics.
- La implicació dels ajuntaments i administracions insulars és tan diversa que suposa diferències significatives en la disponibilitat de recursos i en l'oferta complementària.
- Les necessitats formatives de la població adulta varien considerablement segons l'entorn de cada CEPA.

Diversitat en les instal·lacions

La característica comú a la majoria de CEPA és que no ocupen unes instal·lacions que s'hagin creat expressament per a aquests ensenyaments. En general es poden classificar en tres grans grups:

- Els que es troben en edificis que en un moment donat havien quedat desallotjats perquè s'havien traslladat els ensenyaments que tenien a altres instal·lacions de nova construcció, normalment es tracta d'antics CEIP però també qualche IES, que varen quedar petits o que no reunien les condicions necessàries per a un canvi de normativa. En aquests casos, es varen adequar més o menys les instal·lacions, però sovint es tracta d'edificis antics que necessiten molt de manteniment i reformes constants. L'avantatge és que es troben ben situats en les localitats i són de fàcil accés per a les persones adultes.
- Els que s'ubiquen en instituts i han de compartir instal·lacions amb alumnat adolescent, encara que normalment les entrades estan separades. La falta d'un edifici propi i el fet de tenir un volum de matrícula menor, contribueix a que el professorat percebi que els ensenyaments principals no són els seus i pot tenir incidència en la falta d'identificació amb el centre.
- Centres que ocupen edificis que han cedit altres administracions, normalment ajuntaments. És, sobretot, el cas de les aules externes en els municipis petits. Solen ser espais reduïts i integrats en altres activitats municipals, dependents de les àrees d'educació i cultura.

Tot i que les necessitats en les instal·lacions també es produeix en els CEIP i, en menys mesura en els IES, els CEPA arrosseguen un dèficit d'infraestructures que no es pot deslligar de l'augment de població escolar que any rere any ha d'afrontar aquesta comunitat autònoma. Si en aquest moment hi ha un Pla

d'infraestructures que amb caràcter d'urgència ha de donar resposta a les necessitats d'escolarització obligatòria a vuit anys vista, és evident que les possibilitats per millorar infraestructures de l'educació postobligatòria queden minvades, però en cap cas anul·lades. De fet, les diferències entre CEPA radiquen en si ha estat possible dur a terme intervencions que s'han fet en les diferents localitats, ja sigui perquè una edificació nova d'ensenyament obligatori ha permès un nou espai per al CEPA (situació que fa estona que no es dóna), o perquè la urgència d'una intervenció s'ha completat amb una actuació més global o bé perquè les administracions han aconseguit una col·laboració en matèria d'espais (situacions que s'han donant en els darrers anys).

En qualsevol cas i en general, els CEPA ocupen instal·lacions que no havien estat construïdes expressament per aquesta funció i, per tant, es nota molt si hi ha hagut una adequació integral dels espais o no a l'hora de percebre que el centre és acollidor. En aquest moments, la majoria dels CEPA tenen unes instal·lacions adequades però millorables.

Així, un altre aspecte important és la diversitat en relació a la titularitat de les instal·lacions, la qual cosa repercuteix en qui paga determinades despeses, aspecte aquest que, com en els CEIP, no sempre queda prou clar. Normalment, la voluntat d'enteniment s'imposa però, a vegades, es produeixen discrepàncies que suposen negociacions on l'actuació de l'equip directiu és molt important. A més, quan el CEPA ocupa un espai que no és de la Conselleria d'Educació, tot i ser molt adequat, hi ha moments en els que es genera la incertesa de la continuïtat i no són poques les vegades que s'ha hagut de canviar de seu perquè l'entitat titular ha tingut una urgència o compromís que ha provocat un desplaçament del CEPA. Aquests canvis d'ubicació poden haver suposat una millora en les condicions, ja sigui per ser una infraestructura més adequada o per tenir una ubicació més cèntrica, però desperten una sensació de precarietat i de falta d'importància, que no sempre s'ajusten a la realitat.

Altres condicionants són el fet que la majoria de CEPA comparteixen les seves instal·lacions i això suposa una coordinació que no sempre és fàcil. Aquesta situació no és única dels CEPA perquè hi ha altres centres educatius que s'hi troben, però segurament la diferència radica que, quan això es produeix, normalment el CEPA se sent en inferioritat de condicions, sigui perquè té menys alumnat (quan es troba dins un IES), perquè les instal·lacions no són d'educació, perquè les activitats que s'hi comparteixen poden ser molestes per al clima d'estudi (activitats informals), etc.

Diversitat de recursos

Fins al curs passat no es va definir quina seria la plantilla mínima de personal docent en els CEPA, ja que sempre quedava a definició de la direcció general

competent. Evidentment, aquesta plantilla, com en la resta de centres educatius, es completa amb una quota de professorat en funció de l'oferta que estableixi el CEPA. La dificultat radica en el fet que, com no pot ser d'altra manera, l'oferta de cursos queda condicionada a la matrícula, la qual pot variar considerablement d'un any a un altra (en no ser ensenyaments obligatoris, només es pot fer una previsió aproximada) i el període de matrícula no s'ajusta al moment en el qual se defineixen les quotes (és molt posterior). Això suposa que la quota es fa damunt la matrícula i les sol·licituds no ateses del curs anterior i que els equips directius tenen poc marge de maniobra per fer canvis quan detecten que a qual haurien de fer canvis en l'oferta.

Per altra part, com que el nombre de professors de conselleria s'estableix en funció de l'oferta formal, encara que es pot completar horari amb oferta no formal, l'estabilitat de la quota és més complicada perquè aquests ensenyaments són els que menys demanda tenen ja que impliquen més dedicació a l'alumnat, tant pel contingut com pel nombre d'hores. Cal tenir en compte que sovint les persones adultes s'acosten al CEPA per un ensenyament no formal (idiomes, informàtica...) però gràcies a una bona orientació acaben accedint a ESPA i titulant. És un procés lent i no sempre exitós però quan se dona és molt satisfactori, tant per a l'alumne com per al professorat.

Per altra part, menys queda definida quina és la dotació de personal no docent mínima que hauria de tenir cada CEPA. Actualment només 6 centres disposen d'administratiu o d'auxiliar administratiu i 5 d'ordenança en plantilla de la conselleria, la resta d'ordenances que hi ha a les seus i a les aules estan contractats pels ajuntaments dels municipis on s'ubiquen perquè les instal·lacions són de la seva titularitat.

Un altre tema que es resol per diferents vies és la neteja, que sovint depèn de la titularitat de les instal·lacions. Per això, la diferent implicació dels Ajuntaments o dels Consells insulars en l'educació de persones adultes augmenta encara més la diversitat en els recursos que disposa cada CEPA, ja que aquests poden arribar per diferents vies. D'aquestes col·laboracions, a vegades, en tenim constància mitjançant convenis que s'actualitzen anualment, d'altres es deriven de convenis antics que es prorroguen tàcitament i d'altres són acords que no estan documentats. En qualsevol cas, i sempre que ha estat possible, la conselleria fa una aportació per contribuir a aquestes despeses.

Pel que fa a l'equipament dels CEPA se sol fer seguint criteris generalistes de secundària i, per tant, no hi ha un mobiliari específic per a persones adultes. En aquest sentit, existeix una demanda històrica, sobretot en relació a taules i cadires, perquè tinguin un disseny diferent que s'adeqüi millor a les necessitats de l'alumnat adult, però perquè també doni a l'aula un ambient diferent que no recordi tant a les aules d'ESO. Generar un ambient propi suposa una actuació

conjunta de l'administració i del claustre: per una part s'ha d'aconseguir una renovació paulatina del mobiliari i, per l'altra, s'ha de donar un disseny atractiu a les aules, amb la implicació del professorat que les utilitza, i dels espais comuns, amb una intervenció de l'equip directiu i de tot el claustre. D'aquesta manera, una bona part dels CEPA aconseguirien que les seves instal·lacions antigues esdevinguin acollidores.

En canvi, la dotació econòmica no sembla desajustada, especialment si es compara amb altres centres educatius, però és difícil establir criteris objectius que s'ajustin a les diferències de despeses a les que han de fer front els CEPA: mentre que uns pràcticament tenen cobertes totes les despeses més estructurals i significatives com són electricitat, calefacció i neteja, altres només en paguen una part i d'altres no només les han de gestionar totes sinó que, a més, en tenir un edifici poc eficient des del punt de vista energètic i envellit estructuralment, han de cobrir despeses de manteniment i de funcionament més elevades. Enguany s'ha fet una aproximació a aquests criteris a partir d'una anàlisi de la situació concreta de cada CEPA que s'haurà de completar amb un contrast amb cada equip directiu.

Per altra part, en comparació amb altres ensenyaments, hi ha una mancança de recursos i materials didàctics adaptats a les característiques de l'alumnat. Però si bé una part del professorat ho considera un handicap, cal tenir en compte que en altres ensenyaments fa estona que es fa un canvi de metodologia que permet no dependre tant dels recursos clàssics (llibres de text) i explorar vies alternatives (TAC) en les quals segur que s'hi troba quantitat de material adaptat a les necessitats d'aquest alumnat. A més, com que les dotacions no són ajustades, els centres poden adquirir paulatinament el material que considerin més adequat. No obstant això, també s'ha de dir que alguns CEPA han disposat fins fa poc de recursos informàtics deficients i desactualitzats. En els dos darrers cursos, s'ha fet una dotació important per part de la conselleria per completar la inversió que bastants de CEPA, amb recursos propis o per altres vies, havien aconseguit.

Diversitat en l'oferta

L'oferta actual dels CEPA abraça tots els ensenyaments que la normativa preveu (Ordre de la consellera d'Educació i Cultura de 27 de juliol de 2009 per la qual es regula l'oferta formativa que es pot impartir en els CEPA que depenen de la Conselleria d'Educació i Cultura de les Illes Balears) i que es pot consultar a les pàgines web de la conselleria i de cada un dels CEPA. A grans trets:

- Ensenyaments formals: ESPA, Ensenyaments inicials, acolliment lingüístic i Formació professional.

- Ensenyaments no formals i de l'aprenentatge informal: proves d'accés i preparació per a proves lliures, TIC, idiomes...
- Altres ensenyaments informals: aquesta oferta complementària és molt diversa i ve condicionada per la major o menor participació de les entitats locals, les associacions d'alumnes i altres institucions. Pel seu caràcter no acadèmic, no s'introdueix al GESTIB ni pot ser comptabilitzada a l'horari del professorat de la Conselleria, així que la tasca de coordinació i/o gestió que pugui suposar a l'equip directiu no queda quantificada sinó que només pot quedar reflectida en la PGA i en la memòria de final de curs de cada CEPA.

Les dades de matrícula globals dels ensenyaments registrats al GESTIB en els darrers cursos oscil·len per damunt dels 17.000 alumnes que, més o menys es reperteixen per igual entre ensenyaments formals i no formals, encara que sempre hi ha més pes dels no formals, encara que només sigui perquè l'oferta és més àmplia. Així, en el curs 2014/15 hi hagué 8.022 alumnes d'ensenyaments formals d'un total de 17.310 matrícules, la qual cosa suposa el 46,34%, en el curs 2015/16 va baixar a 7.590 d'un total de 17.106 (44,37%).

Aquest lleuger descens global de matrícula no és diferent del que, en general, es produeix en els ensenyaments postobligatoris durant les èpoques de bonança econòmica, així, mentre que durant els cursos que coincidien amb la crisi econòmica va anar augmentant la matrícula en els CEPA, amb l'actual recuperació es produeix la tendència contrària.

També es poden apreciar diferències dins els mateixos ensenyaments formals: mentre que la matrícula d'ESPA mostra un lleuger descens, també condicionada per la millora en l'èxit educatiu de l'ESO, augmenta considerablement la matrícula d'ensenyaments inicials i acolliment lingüístic en correspondència a l'efecte crida de treballadors nouvinguts que provoca la recuperació econòmica. La matrícula d'FP es manté completament estable i es cobreixen pràcticament totes les places.

A banda de que no tots els CEPA poden oferir tota la diversitat d'ensenyaments pel nombre d'alumnat al que atenen, la diferència més considerable radica en la distribució i proporció entre aquests tipus d'ensenyaments en cada un d'ells, sobretot perquè el context sociocultural en el qual s'ubica el CEPA crea necessitats de formació molt diferents, especialment entre l'oferta de Palma, part forana, Menorca i Pitiüses. Aquestes diferències es fan paleses quan es comparen el nombre de matrícules en els ensenyaments formals i en els no formals. Així el tant per cent d'alumnat matriculat en ensenyaments formals respecte del total de matrícula del CEPA pot oscil·lar entre un 20% i un 80% aproximadament. Si se compara el nombre d'hores destinades a ensenyaments formals respecte del total

d'hores de formació que ofereix cada CEPA, les diferències són semblants (uns cinquanta punts de diferència entre el que n'ofereix menys i el que n'ofereix més). Però també s'ha de tenir en compte que una bona part d'aquesta diferència torna a venir condicionada per la diferent col·laboració de les administracions locals ja que hi ha CEPA que poden oferir més hores gràcies a la contractació de docents que fan els propis ajuntaments per contribuir a completar aquesta oferta formativa, en benefici dels seus ciutadans que, per normativa de ràtios mínimes que estableix la conselleria, s'haurien de desplaçar a municipis veïns per cursar aquests ensenyaments. En aquest sentit, cal apuntar la problemàtica de transport que pateix la població de determinades zones de les illes (especialment la part forana de Mallorca i Eivissa) que afecta igualment la resta d'ensenyaments no obligatoris, ja que els altres queden resolts amb el transport escolar.

Així, mentre que aproximadament un terç dels CEPA fan tota la formació formal a càrrec del professorat de conselleria, la resta, amb més o menys proporció, s'imparteix amb la col·laboració d'altres administracions.

Diferent contribució dels CEPA a l'augment de la taxa de titulats

Les Illes Balears lideren amb un 26,8% l'abandonament escolar prematur. Aquest índex mida la proporció de persones entre 18 i 24 anys que no s'han titular en FP, ni en batxillerat ni segueixen cap tipus de formació. Tot i que l'abandonament escolar prematur ha caigut 15 punts en 8 anys, dels 42,5% de 2008 al 26,8% de l'any 2016, es troba molt lluny de l'objectiu europeu 2020 que el situa en un 10%.

En aquest aspecte, la tasca que desenvolupen els CEPA és cabdal i, de fet, en conjunt, aconsegueixen amb l'objectiu de contribuir a disminuir l'absentisme i l'abandonament escolar (línia d'actuació 5.10 del Pla d'èxit educatiu 2015-19). Entre 600 i 700 alumnes han titulat en ESPA en els darrers cursos escolars i si se compara amb la matrícula, ha augmentat en un punt i mig el tant per cent d'èxit.

A més, si es compara el nombre d'alumnes titulats amb el nombre de professors en quota, també resulta una proporció molt acceptable. Cal tenir en compte que encara que la dedicació del professorat no és completa a ESPA, les altres formacions contribueixen a que augmenti la matrícula gràcies a l'efecte d'acostament i motivació.

Però aquests resultats també posen de relleu una diferència considerable entre CEPA. En general, els que tenen pocs titulats és perquè tenen pocs alumnes que segueixen estudis d'ESPA, bé perquè la població a la que atenen és inferior o bé perquè l'interès es decanta per ensenyaments no formals, més pràctics i breus, però també amb menys exigències ja que no hi ha una avaluació que condueixi a títol. Això segurament és un desencadenant del desequilibri que tenen alguns

centres en relació al nombre de matrícules d'educació formal i no formal, circumstància que es pot reconduir només en part intentant que no hi hagi una desproporció accentuada entre aquests ensenyaments, però que no es podrà aconseguir plenament perquè la població de l'entorn que atenen no té les mateixes necessitats.

En qualsevol cas, tot el professorat del CEPA i la pròpia administració educativa hauria d'assumir tasques de divulgació i motivació perquè l'alumnat que segueix ensenyaments no formals, acabi matriculat en els formals si no té una titulació bàsica (ESPA) o, fins i tot, en formació professional. En definitiva, és l'itinerari d'èxit a que tots els claustres aspiren.

Aquesta diversitat no es produeix en cap altra tipologia de centre i s'ha de considerar com una riquesa i una oportunitat, però alhora, recomana establir uns criteris unificadors, tan flexibles com sigui possible, per mantenir una xarxa cohesionada baix una visió i una missió comunes. Així mateix, no convida a aplicar criteris estrictes de tracte igualitari, sinó que s'ha de respectar de manera especial el principi d'autonomia de centre.

2.2. Perfil de l'alumnat dels CEPA: aspectes comuns d'una població diversa.

En primer lloc, cal destacar que també hi ha una gran diversitat i heterogeneïtat entre l'alumnat d'un CEPA però, d'entrada, es podrien classificar en dos perfils majoritaris:

- Joves d'entre 18 i 25 anys que reprenen els estudis després d'un o varis anys d'haver abandonat l'institut.
- Persones més majors sense estudis que tenen o senten la necessitat de tenir una titulació acadèmica o millorar la seva formació normalment per poder progressar en el món laboral.

La maduresa i motivació del segon grup, aporta un clima d'estudi que fa que la tasca del professorat sigui molt agraïda. No, en canvi, i en general, succeeix en el primer grup, on les actituds s'assemblen més a les que es produeixen dins l'ESO, encara que, evidentment, més suavitzades i sense greus problemes de convivència. Tot i així, sembla que aquesta situació es va complicant ja que s'ha detectat com en els darrers cursos escolars hi ha hagut un augment d'alumnat amb problemes de conducta, que no deixa de ser res més que una continuïtat del que passa a les aules d'ESO, però que en ser novedosa dins els CEPA, suposa un repte per als claustres.

Però si s'han de destacar uns trets que caracteritzin a l'alumnat són la baixa autoestima, la insatisfacció personal i una certa desmotivació per a l'aprenentatge, com a resultat d'una trajectòria poc exitosa dins el món escolar que sovint també sol tenir continuïtat quan s'han enfrontat al món laboral. Aquestes actituds es tradueixen en un bloqueig que, si no es treballa, no fa més que augmentar les dificultats i barreres per a l'aprenentatge i la sensació de fracàs, entrant en una espiral que s'alimenta a si mateixa. No pel fet de ser persones adultes, l'educació s'ha de limitar a coneixements conceptuals i procedimentals, tot al contrari, tot el professorat des de qualsevol tipus d'ensenyament ha de facilitar el desbloqueig emocional perquè l'aprenentatge sigui possible i afavorir que cada alumne se senti protagonista del seu procés de creixement personal al llarg de la vida.

Així mateix, la manca d'hàbits i estratègies d'estudi és també un denominador comú, bé sigui perquè mai els han tengut o bé perquè fa tanta estona que els abandonaren que els han de tornar a adquirir i entrenar. Aquí s'afegeix també que, a vegades, no existeix una correspondència entre els estudis que documentalment té superats (àrees aprovades en l'expedient acadèmic) i els aprenentatges que realment té adquirits, de manera que s'ha de matricular en un nivell que difícilment podrà assumir. El cas contrari també pot succeir però és més fàcil de solventar ja que, amb la prova via, es pot situar l'alumne en un nivell superior al que indica el seu expedient. En relació a aquesta prova, s'ha de tenir en compte que hi ha disparitat de criteris a l'hora d'aplicar-la en els diferents centres, tot i que en un moment donat es donaren recomanacions al respecte, fruit del treball elaborat per professorat dels CEPA. Actualment, se'n fa necessària una revisió i publicar-ne instruccions, sobretot en publicar-se el nous currículums que fan una aposta més clara per l'educació en àmbits, ja que s'hauran d'establir criteris més competencials (i menys conceptuals) i més flexibles i orientatius, per tal que els docents dels centres, amb el suport de l'orientador, puguin tenir en compte condicionants tan importants per a l'aprenentatge dels adults com són la motivació (intrínseca o extrínseca), les dificultats d'aprenentatge i les seves expectatives. Tot això, a més, des de la necessitat de donar més autonomia als equips educatius que són qui més poden decidir sobre la conveniència de recomanar la matriculació de l'alumnat en un curs o l'altre, sempre amb l'objectiu de perseguir l'èxit educatiu.

Un altre aspecte comú és que a les característiques personals de l'alumnat dels CEPA, s'hi afegeix la complexitat de la situació que acompanya la vida de la majoria dels adults per conciliar el món acadèmic amb el laboral i familiar: càrregues familiars, compaginar amb una feina a temps complet o parcial, compromisos socials... Aquest cúmulo de circumstàncies provoca un alt grau d'absentisme que moltes vegades acaba en abandonament, sobretot en els ensenyaments de major exigència (ESPA i CFGM) i en els que preparen per a presentar-se a una prova d'accés a cursos, de nivell o de titulació.

Per altra part, cal destacar que en els ensenyaments no formals i en els informals es produeix una alta participació de dones i de persones immigrades, especialment d'aquelles que tenen poca formació o dificultats per convalidar-la. En relació a aquest col·lectiu s'ha de destacar la tasca social d'integració i cohesió que desenvolupen els CEPA, sobretot en acolliment lingüístic, però també gràcies a l'oferta no formal i els ensenyaments inicials. És en aquest sentit que cal una implicació clara d'altres administracions i entitats que treballen amb col·lectius socialment i econòmicament desfavorits.

Com ja s'ha dit abans, també és curiós com la situació econòmica de la comunitat autònoma afecta considerablement la tipologia d'alumnat pel que fa als estudis que se segueixen. Així, durant la crisi va augmentar considerablement la matrícula d'ESPA perquè una bona part de la població autòctona que va quedar a l'atur no tenia cap tipus de titulació i, per tant, ni tan sols podien accedir als certificats de professionalitat de nivell 2 del SOIB, que és la formació mínima que afavoreix la reinserció laboral. En canvi, quan millora la situació econòmica i augmenten els llocs de feina, desapareix la necessitat immediata d'una titulació acadèmica però, en canvi, com que també es produeix un augment de la població immigrant, augmenta la demanda en ensenyaments inicials i acolliment lingüístic.

No deixa de ser un problema endèmic d'aquesta comunitat autònoma que es pugui accedir fàcilment al món laboral sense cap mena de titulació o qualificació professional, encara que sigui a feines precàries, i, per tant, no hi ha un reconeixement social de la formació acadèmica que motivi la professionalització i la creació de talent, fet que repercuteix en un empitjorament gradual del PIB per càpita.

Així mateix, hi ha una part significativa de persones adultes que demanden únicament una millora de la formació personal, lúdica, cultural i/o tecnològica. Aquestes expectatives es cobreixen amb l'oferta informal que es gestiona amb col·laboració de les entitats locals o insulars i les associacions d'alumnes.

És important destacar el potencial d'aquestes associacions d'alumnes en els CEPA. Actualment, contribueixen de manera significativa a completar l'oferta informal, però es podria millorar la participació i implicació en la presa de decisions i en l'activitat diària del centre.

2.3. El professorat dels CEPA

La composició de les plantilles ha variat notablement en funció de l'oferta educativa dels CEPA però el canvi més dràstic es va donar amb la implantació de la LOGSE quan es va substituir la titulació d'EGB, impartida per mestres, per la

titulació d'ESO, impartida bàsicament per professorat de secundària. Si bé aquesta diversitat de cossos de procedència també es va donar en els instituts de secundària, la situació no és semblant, sinó que podríem dir que a l'inrevés: mentre que en els IES, els mestres estaven i estan en minoria, en els CEPA es mantingueren en una proporció elevada i va ser el professorat de secundària que s'hi va incorporar, fet que durant un temps ha permès que el *modus operandi* dels mestres hagi tengut una certa continuïtat. De fet, cal destacar que en aquests moments la majoria dels directors són encara del cos de mestres.

Però el nombre de mestres en els CEPA disminuirà curs rere curs, ja que els mestres que poden impartir els dos primers nivells d'educació secundària obligatòria és un col·lectiu a extingir atesa la normativa estatal vigent i, per tant, en pocs anys només hi accediran els mestres de primària necessaris per cobrir les places de plantilla corresponents als ensenyaments inicials. Així, actualment, les jubilacions de mestres es cobreixen majoritàriament per perfils de secundària.

Per altra part, en aquests darrers anys es tendeix a perfilar les places vacants amb professorat d'àmbit, en coherència amb el currículum d'ESPA que s'estableix en àmbits. D'aquesta manera, no només es facilita l'organització d'aquests ensenyaments, sinó també l'ús d'una metodologia més globalitzadora i s'estableix un perfil docent més conscient de les funcions que haurà de dur a terme.

Així, mentre que una part dels claustres pensa que la tutorització i el necessari acompanyament de les persones adultes en el seu procés d'aprenentatge són funcions més adients al cos de mestres i que, per tant, el perfil del professorat de vegades no és el més adient, la majoria considera que amb una formació específica s'aconseguiria un professorat més preparat per a les característiques pròpies de l'alumnat adult, independentment del cos de procedència.

A més, cal afegir que, tal com ocorre en altres centres educatius, la diferència entre plantilla i quota, provoca una falta d'estabilitat de l'equip amb la incorporació de professorat nou en cada curs escolar.

Per això, es reclama una formació per al professorat que accedeix per primera vegada a aquests ensenyaments més completa que l'actual (obligatòria per normativa) i un pla d'acollida que n'asseguri la correcta integració, així com una oferta de formació permanent del professorat adaptada a les necessitats d'aquest col·lectiu. En aquest darrer aspecte, cal destacar l'oportunitat que suposa l'actual Pla Quadriennal de formació del professorat pel que fa a la possibilitat d'establir formacions en centres i intercentres dissenyades pels claustres en col·laboració amb els assessors dels CEP però s'hauran d'arbitrar solucions per superar les dificultats de participació que suposa l'establiment d'un número mínim de docents per accedir a una Formació en Centre o d'uns horaris de les formacions d'àmbit no compatibles amb els horaris laborals. El professorat també percep

com un perill que no hi hagi assessors de formació específics per a l'educació de persones adultes, però aquesta és una situació equivalent per a la resta d'ensenyaments, ja que les assessories són temàtiques i no per nivells educatius.

Un altre aspecte molt significatiu, és la convivència en els CEPA de professorat contractat per diferents administracions i entitats. En l'Ordre de la consellera d'Educació i Cultura de 27 de juliol de 2009 per la qual es regula l'oferta formativa que es pot impartir en els CEPA que depenen de la Conselleria d'Educació i Cultura de les IB queda molt clar quina pot ser l'oferta, però no tant quin professorat l'ha d'impartir en alguns ensenyaments:

- Al preàmbul s'exposa «L'oferta bàsica està organitzada per la Conselleria d'Educació i Cultura; la complementària està organitzada per institucions o per associacions d'educació de persones adultes. L'oferta bàsica és impartida pel professorat que forma part del claustre de professors. Els centres podran impartir oferta complementària sempre que estiguin cobertes les necessitats de l'oferta bàsica.

- Pel que fa als ensenyaments formals, l'article 7 indica:

a) Formació bàsica: Ensenyaments inicials (art. 9) i ESPA (art. 10). A l'article 11 s'hi afegeixen els Cursos d'acollida lingüística «només per a aquelles persones que no tenen una competència bàsica lingüística suficient per seguir una formació bàsica.

Només a l'article 6 s'especifica que «el professorat que pot impartir la formació bàsica és el que depèn de la Conselleria d'Educació i Cultura o de les administracions locals sempre que tinguin la titulació adequada a la funció docent que desenvolupi

b) Formació postobligatòria. S'especifica a l'art. 12 i és exclusivament d'Formació Professional.

En relació als ensenyaments no formals l'article 8 exposa que s'inclou la preparació de proves lliures o d'accés de tot tipus i les TIC. Encara que aquests ensenyaments es concreten en els articles del 13 al 20, no s'hi especifica professorat ni avaluació.

En no quedar definits aquests aspectes es produeixen grans diferències entre els CEPA pel que fa a l'oferta però, sobretot, es generen expectatives de l'equip directiu respecte de la quota de professorat que correspon a la Conselleria. Així, alguns consideren que aquesta és insuficient, com a resultat d'una disminució del personal docent que es pugui dedicar als ensenyaments no formals i a l'oferta complementària, coincidint amb les mesures d'estabilitat econòmica durant la crisi.

Per altra part, i en part com a conseqüència de la indefinició de les responsabilitats del professorat contractat, se'n produeix una menor implicació que afecta al treball en equip i a la dinàmica general del centre.

Un tercer aspecte rellevant, és que el mateix professorat expressa que hi ha una certa desmotivació en els claustres per la baixa proporció d'alumnes que titulen i per l'alt índex d'abandonament escolar. Això, juntament amb una insuficient cultura de centre i poc sentiment de pertinença, deriva sovint en què una part del professorat no s'implica en la dinamització del centre ni en les formacions no formals ni informals.

A més, el perfil del professorat ha de ser molt polivalent per tirar endavant totes les funcions que s'han de dur a terme ja que, per comparació amb els IES, els claustres són més reduïts i falta personal no docent. Com s'ha esmentat, no tots disposen de conserge i administratiu, però tampoc existeix la figura del coordinador TIC, ni hores de suport educatiu i, fins i tot, alguns no disposen de cap hora d'orientació. Tot i així, el professorat de secundària sovint actua igual que si estigués en un institut (encara que només sigui pel simple fet que és el que coneix): no és només que no tinguem incorporades les diferències d'aprenentatge en l'alumnat adult (com li pot passar també al professorat de primària) sinó que tampoc entén la dinàmica que s'hauria de fomentar en el centre per convertir-se en un element motivador més.

2.4. L'entorn social

Per tal de respondre a les necessitats dels ciutadans adults, els CEPA haurien de tenir una organització més flexible i assumir una funció integradora amb l'entorn que sovint no es potencia suficientment.

Atès que en el conjunt del sistema educatiu, la xarxa de CEPA no deixa de ser un nombre reduït de centres i que la matrícula total de persones adultes molt baixa en relació al nombre total d'alumnes, el professorat d'aquests ensenyaments sol tenir la sensació de que tenen poca visibilitat i projecció social, a banda d'un baix reconeixement per part de l'administració educativa i d'altres organismes en relació a la funció que exerceixen els centres d'adults. A falta de dades estadístiques que corroborin aquesta impressió, cal tenir en compte que l'impacte mediàtic i social no pot ser el mateix que el dels ensenyaments obligatoris, no només per la major quantitat de persones implicades (més alumnes, les seves famílies i més personal) sinó també pel fet mateix de no ser obligatoris, sensació que segurament comparteixen altres col·lectius molt diferents (els estudis postobligatoris, especialment els de règim especial, l'educació 0-3, els centres d'educació especial...).

Pel que fa a la Conselleria d'Educació i Universitat, històricament ha disposat de persones dedicades a la coordinació de l'educació de persones adultes, però en diferents moments, com en l'actual, el fet de no disposar d'un servei d'educació de persones adultes específic per aquesta tasca (ampliada amb funcions d'assessoria), no afavoreix que es visualitzi la importància que es dóna a aquests ensenyaments.

Per altra part, i encara que la Llei 4/2006 de 30 de març, d'educació i formació permanents de persones adultes de les Illes Balears evidencia que "les administracions públiques de les Illes Balears hauran de col·laborar" en aquesta matèria, està clar que la Conselleria ha d'assumir la funció de liderar la necessària coordinació entre les diferents entitats i institucions implicades en l'educació de persones adultes, ja que en no produir-se sempre amb prou eficàcia, provoca llacunes i duplicitats en l'oferta, a banda de no rendibilitzar les oportunitats que ofereix la xarxa dels CEPA.

En qualsevol cas, és evident que la Conselleria no pot assumir tot l'abast de les prioritats de l'educació de persones adultes, a pesar que només sigui perquè hi ha aspectes que es troben al llindar de les seves competències i perquè es veu obligada a aplicar criteris de racionalització de la despesa no només en funció de l'escassa disposició pressupostària sinó també per la normativa estatal que limita la contractació de funcionaris públics, especialment pel que fa a l'educació no formal i la informal. A més, la falta d'un reconeixement oficial dels ensenyaments no formals, tampoc facilita que puguin ser assumits totalment per la Conselleria i que tinguin un valor social o laboral, per això, actualment es fan gestions amb el SOIB i altres direccions generals per incorporar aquest aspecte a alguns d'aquests ensenyaments no formals.

En realitat, no és que es doni menys importància a aquest tipus d'educació, sinó que no és exclusiva del seu àmbit d'actuació. Així, el títol IV de la Llei "delimita les competències de les administracions públiques que hi intervenen i fixa fórmules per a l'acció institucional coordinada i determina els òrgans i mecanismes de participació i coordinació que han d'intervenir en la planificació i en l'execució dels plans de formació de les persones adultes... Es crea la Comissió d'Educació Permanent, com a òrgan de coordinació general, i el Consell de l'Educació i la Formació Permanents de Persones Adultes de les Illes Balears, com a òrgan assessor consultiu i de participació dels sectors educatius, econòmics i socials." Cap dels dos òrgans han estat regulats i fins al present curs escolar no se n'ha començat la tramitació. Per tant, no és que les altres administracions hagin renunciat a les seves funcions, sinó que més bé no han estat convocades a exercir-les de manera coordinada, a nivell global de la comunitat autònoma.

Convenis amb ajuntaments i amb el Consell Insular de Menorca

A nivell local, les coordinacions han estat més fluïdes. Durant els dos darrers cursos escolars s'ha augmentat considerablement el nombre de convenis signats arribant als vint en el present curs escolar (19 amb ajuntaments i 1 amb el Consell de Menorca). Aquesta xifra contrasta amb els 7 o 8 que es venien signant en els darrers deu anys i ha suposat un esforç important de coordinació i de tramitació administrativa.

La quantia total que ha aportat la Conselleria amb càrrec a l'exercici de 2017 ha estat de 78.200 euros i el pressupost per a 2018 és de 100.000 euros (igual que en l'any anterior moment en el qual es va recuperar la quantia que s'invertia abans de la crisi). El que correspon a cada Ajuntament oscil·la entre 0 i 5.500 euros i el del Consell és de 12.000 euros, en funció de les aportacions que fa cada un i que poden ser molt variades, sobretot si les instal·lacions són seves i n'assumeix despeses diverses (neteja, electricitat, calefacció, conserge...) o si fa contractació de personal docent per a ensenyaments formals i no formals. Així, tot i que l'aportació global de la Conselleria és prou significativa, en alguns casos, és més bé simbòlica, segons les possibilitats i les prioritats econòmiques de cada administració local.

En general, els ajuntaments demostren molt d'interès en una oferta local d'ensenyament d'adults, encara que només sigui una aula externa del CEPA i, per tant, faciliten la infraestructura, tot i que solen reclamar més implicació de la Conselleria. El compromís inicial d'aquesta és sempre el professorat d'ensenyaments inicials, inclòs l'acolliment lingüístic, i ESPA; però el problema apareix quan la matrícula és molt baixa, especialment perquè des que es va fer el pas de graduat en EGB a ESO les especialitats del professorat repercuteixen en una organització més complicada (més assignatures diferents i baixa matrícula en aquelles que l'alumnat sol aprovar més a l'IES, però que s'han d'oferir igualment si es vol que l'alumne tituli).

Amb la Llei 27/2013, de 27 de desembre, de racionalització i sostenibilitat de l'administració local, concretament amb l'article 7.4, molts ajuntaments dubtaren de si eren competents en la formació d'adults i es deixaren de signar bastants de convenis. Encara que aquest aspecte està resolt i, com ja s'ha dit, en els dos darrers anys la situació ha canviat i va en augment el nombre de convenis signats, sovint ens manifesten que tenen moltes dificultats per a la contractació de professorat per a cursos d'educació no formal.

En relació a la coordinació entre administracions, cal una explicació del model

singular que s'aplica a Menorca ja que pot aportar una visió diferent. El Consell de Menorca ha exercit des de fa anys una coordinació de les necessitats municipals pel que fa a l'educació d'adults i li ha contribuït també, en la mesura de les seves possibilitats, a completar les dotacions que feia la conselleria. Així, el Consell signa un conveni amb cada un dels ajuntaments on es negocien les aportacions de cada una de les parts, especialment pel que fa a ensenyaments informals, però també per completar els no formals, i després licita aquest servei amb un sol plec de condicions entre les quals s'hi troba una clàusula en la qual es reconeix l'equip directiu dels dos CEPA com a "responsables pedagògics" de tots els ensenyaments que s'hi imparteixin. Per la seva part, la conselleria signa un conveni de col·laboració amb el consell i no amb cada ajuntament, a través del qual en fa l'aportació econòmica adient i té accés a la resta d'actuacions que se'n deriven (convenis amb els ajuntaments i licitació dels serveis que completaran l'oferta formal dels CEPA). S'hauria d'analitzar si aquest model es pogués adaptar a la realitat d'Eivissa a través del seu Consell, a la part forana de Mallorca també a través del Consell Insular i a Palma a través de l'Ajuntament.

2.5. El marc normatiu de l'educació de persones adultes

La Llei 4/2006 de 30 de març, d'educació i formació permanents de persones adultes de les Illes Balears, es considera una de les més completes i avançades de l'Estat i respon perfectament a les directrius que marca l'estratègia Europa 2020.

A l'exposició de motius III indica les següents prioritats de l'educació i la formació permanents de les persones adultes:

- a) Adquirir i actualitzar la seva formació bàsica i facilitar l'accés als diferents nivells del sistema educatiu.
- b) Millorar la seva qualificació professional o adquirir una preparació per a l'exercici d'altres professions.
- c) Desenvolupar la seva capacitat de participació a la vida social, cultural, política i econòmica.

El títol IV delimita les competències de les administracions públiques que hi intervenen i fixa fórmules per a l'acció institucional coordinada i determina els òrgans i mecanismes de participació i coordinació que han d'intervenir en la planificació i en l'execució dels plans de formació de les persones adultes. Es crea la Comissió d'Educació Permanent, com a òrgan de coordinació general, i el Consell de l'Educació i la Formació Permanents de Persones Adultes de les IB, com a òrgan assessor consultiu i de participació dels sectors educatius, econòmics i socials.

El títol V regula la naturalesa i les pautes bàsiques dels centres... i es refereix al personal docent. Evidentment, té un caràcter general però estableix que els CEPA «comptaran amb la plantilla de professors, orientadors i agents de desenvolupament local...» i, amb un caràcter obert, permet experts, «personal que no pertanyi a la plantilla del centre, contractat a través de convenis» i pel que fa al personal no docent diu que s'assignarà «seguint criteris similars als dels centres d'educació ordinaris».

En el títol II dels tipus d'ensenyaments i dels programes d'actuació, cal destacar-ne la classificació en tres grups que estableix el capítol I:

Art. 10 Dels ensenyaments formals

Art. 11 Dels ensenyaments no formals i de l'aprenentatge informal

Art. 12 De la formació per a l'ocupació

Mentre que els dos primers queden àmpliament determinats en l'Ordre de la consellera d'Educació i Cultura de 27 de juliol de 2009 per la qual es regula l'oferta formativa que es pot impartir en els CEPA que depenen de la Conselleria d'Educació i Cultura de les IB, el tercer queda reduït a un sol article 20 que en aquests moments és clau: «Els centres que ofereixin formació dels mòduls formatius dels certificats de professionalitat dels nivells de qualificació 2 i 3 poden oferir els mòduls que es requereixen perquè l'alumnat pugui adquirir les competències clau suficients per accedir en aquests mòduls»

Si bé queda molt clar quina pot ser l'oferta dels CEPA, no ho és tant quin professorat l'ha d'impartir en alguns ensenyaments:

- Al preàmbul s'exposa «L'oferta bàsica està organitzada per la Conselleria d'Educació i Cultura; la complementària està organitzada per institucions o per associacions d'educació de persones adultes. L'oferta bàsica és impartida pel professorat que forma part del claustre de professors. Els centres podran impartir oferta complementària sempre que estiguin cobertes les necessitats de l'oferta bàsica»

- A l'Art. 7 ensenyaments formals:

a) Formació bàsica: Ensenyaments inicials (art. 9) i ESPA (art. 10). A l'article 11 s'hi afegeixen els cursos d'acollida lingüística «només per a aquelles persones que no tenen una competència bàsica lingüística suficient per seguir una formació bàsica». Només a l'article 6 s'especifica que «el professorat que pot impartir la formació bàsica és el que depèn de la Conselleria d'Educació i Cultura o de les administracions locals sempre que tinguin la titulació adequada a la funció docent que desenvolupi»

b) Formació postobligatòria. S'especifica a l'art. 12 i és exclusivament de Formació Professional..

- Art. 8 ensenyaments no formals: inclou la preparació de proves lliures o d'accés de tot tipus i les TIC (articles del 13 al 20). D'aquests ensenyaments no especifica professorat ni avaluació.

En no quedar definits aquests aspectes es produeixen grans diferències entre els CEPA pel que fa a l'oferta.

L'ordre del conseller d'Educació i Cultura de 5 de maig de 2011 per la qual es regula l'organització i el funcionament dels ensenyaments d'ESPA estableix l'organització de les tres modalitats possibles: presencial, semipresencial i a distància. En aquests moments quasi tota l'oferta és presencial, alguna semipresencial i no n'hi ha exclusivament a distància.

És significatiu destacar que així com estableix que la modalitat presencial «implica l'assistència regular de l'alumnat a les sessions» i que l'avaluació «és contínua si l'assistència a les sessions lectives és superior a un 80%», pel que fa a la semipresencial indica que «l'assistència a les sessions col·lectives i individuals de caràcter presencial és voluntària per a l'alumnat».

A més, estableix que «en cap de les tres modalitats hi ha límit de convocatòria per cursar aquests ensenyaments» ni hi ha cap penalització per abandonament.

Cal tenir en compte que La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, en la redacció donada per la Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa, estableix a l'article 68.1 que les persones adultes que vulguin adquirir les competències i els coneixements corresponents a l'educació bàsica han de comptar amb una oferta adaptada a les seves condicions i necessitats.

La mateixa Llei orgànica 2/2006, a l'apartat 9 de l'article 67 introduït per la Llei orgànica 8/2013 disposa que, en atenció a les seves especials circumstàncies, per via reglamentària es podran establir currículums específics per a l'educació de les persones adultes que condueixin a l'obtenció de les titulacions establertes en la mateixa Llei orgànica. Aquest aspecte també està establert en la disposició addicional quarta del Reial Decret 1105/2014, de 26 de desembre, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat, modificat pel Reial Decret 562/2017, de 2 de juny, pel qual es regulen les condicions per a l'obtenció dels títols de Graduat en Educació Secundària Obligatòria i de Batxiller, d'acord amb el que es disposa en el Reial Decret llei 5/2016, de 9 de desembre, de mesures urgents per a l'ampliació del calendari

d'implantació de la Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa.

La disposició addicional primera del Decret 34/2015, de 15 de maig pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears, modificat pel Decret 29/2016 de 20 de maig, pel qual es modifica el Decret 34/2015, de 15 de maig, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears, disposa que el conseller d'Educació, Cultura i Universitats ha d'establir mitjançant la normativa corresponent els currículums l'estructura, l'organització i l'avaluació dels ensenyaments per a persones adultes que condueixen a l'obtenció del títol de graduat en educació secundària obligatòria.

Així, l'Ordre de la consellera d'Educació, Cultura i Universitats de 20 de maig de 2015 per la qual es desplega el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears, va desplegar alguns dels articles del Decret 34/2015, de 15 de maig. Aquesta Ordre ha estat modificada mitjançant l'Ordre del conseller d'Educació i Universitat de 23 de maig de 2016 per la qual es modifica l'Ordre de la consellera d'Educació, Cultura i Universitats de 20 de maig de 2015 per la qual es desplega el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears.

D'altra part, pel que fa a la titulació de graduat en educació secundària obligatòria, el Decret-Llei, de 9 de desembre, de mesures urgents per a l'ampliació del calendari d'implantació de la Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa, modifica la disposició final cinquena d'aquesta llei i estableix en el punt 2 que fins a l'entrada en vigor de la normativa resultant del Pacte d'Estat social i polític per a l'educació, l'avaluació regulada en l'article 29 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, serà considerada mostral i tindrà una finalitat diagnòstica. S'avaluarà el grau d'adquisició de la competència matemàtica, la competència lingüística i la competència social i cívica, tenint com a referència principal les matèries generals del bloc de les assignatures troncales cursades en quart d'Educació Secundària Obligatòria i que aquesta avaluació no tindrà afectes acadèmics.

Caldrà, per tant, actualitzar els ensenyaments de l'educació secundària per a les persones adultes a les necessitats i demandes de la societat d'avui i de futur, proposar una ordenació curricular que faciliti i potenciï la formació de les persones adultes partint de la idea d'un individu socialitzat amb un bagatge divers i pressuposant que l'interès per la formació és una decisió personal, no obligatòria i que aquesta formació, generalment, no consisteix en la seva activitat principal, fet que incideix en el temps que es pot dedicar a l'estudi. És per això que serà necessari organitzar els ensenyaments de manera flexible per facilitar l'adaptació de l'oferta de la diversitat d'interessos, ritmes i estils d'aprenentatge.

3. ELS GRANS REPTES DE L'EDUCACIÓ PERMANENT DE PERSONES ADULTES.

L'educació constitueix una activitat que serveix per millorar, de manera transversal, les oportunitats i les capacitats vitals. Per això educar implica fomentar espais perquè tothom tengui experiències i oportunitats formatives. En aquest sentit l'educació de persones adultes és un element clau per a promoure l'augment del nivell formatiu de la ciutadania en una societat líquida i complexa.

Avui constitueix una demanda posar a l'abast de la ciutadania una formació diversificada que ofereixi camins interconnectats per a cada moment al llarg de la vida. Es tracta que totes les persones disposin, de veritat, de les oportunitats necessàries per seguir-se formant en allò que els interessen. La necessària igualtat d'oportunitats per fer-ho possible, fa imprescindible superar les barreres actuals, personals i socials, i redistribuir de manera equitativa la formació perquè abraci a tothom, especialment als col·lectius més vulnerables per capacitar-los per viure en una societat del coneixement, de la tecnologia i de la globalització.

En aquest sentit, l'educació de persones adultes ha de generar dinàmiques, processos i resultats que facilitin que les persones actuïn pel bé comú, exerceixin una ciutadania crítica, arrelada al context i tinguin capacitat de posar en marxa espais de cooperació i treball col·lectiu per transformar la societat vers una major igualtat, justícia i convivència democràtica.

Al mateix temps, es fa palès reconèixer diferents estils comunicatius i d'aprenentatge que potenciïn treballar vers la construcció de consensos des de la diversitat i el respecte a les diferències. Interculturalitat, multiculturalitat, interacció tolerant i acció cooperativa i participativa han de ser principis essencials en l'educació de les persones adultes.

Així, aquesta educació ha de tenir com grans reptes:

1. Fomentar el desenvolupament d'actituds de ciutadania activa, per a una participació crítica i responsable en la vida social, econòmica, política i cultural.
2. Garantir a les persones adultes la possibilitat d'accedir a la formació al llarg de la vida i d'adquirir, actualitzar, completar o ampliar una educació i una formació de qualitat, fomentant la motivació per a l'aprenentatge permanent.
3. Promoure la realització de projectes de dinamització social i comunitària.

4. Desenvolupar ofertes formatives en funció de les necessitats i dels interessos de les persones adultes per dotar-les de noves oportunitats acadèmiques i d'accés a nivells superiors de formació.
5. Impulsar mecanismes de reconeixement, validació o acreditació d'itineraris formatius no reglats establint procediments de coordinació i complementarietat entre els diferents ensenyaments.
6. Adoptar mesures que facilitin la inclusió de les persones nouvingudes en els contextos socials, econòmics, laborals i culturals de la comunitat on resideixen.
7. Afavorir la promoció, la integració i la inserció laboral i social de les persones de col·lectius vulnerables en situació de desigualtat, discriminació, exclusió o en situació de risc.
8. Fomentar una educació integral afavorint l'autoconeixement i les capacitats de comunicació, de creació i d'aprofitament de l'oci per al desenvolupament personal a partir d'enfocaments educatius centrats en la persona.
9. Potenciar i fomentar la igualtat real de dones i homes en totes les seves dimensions i prevenir conductes violentes, especialment la violència masclista.
10. Promoure l'ús de les noves tecnologies per a millorar la competència digital de les persones adultes.
11. Dotar les persones adultes de competències i recursos personals i professionals per a possibilitar la millora del benestar personal i l'accés al mercat de treball.
12. Oferir itineraris formatius contextualitzats, útils mitjançant metodologies flexibles i obertes que permetin una adaptació permanent a les característiques específiques de les persones adultes.
13. Promoure iniciatives per al coneixement de la llengua i la cultura catalanes, pròpia de les Illes Balears, que incideixin en la inclusió i la cohesió social.
14. Fomentar l'aprenentatge i l'ús de les llengües estrangeres més adients en el context social i laboral de les Illes Balears.
15. Millorar la qualitat de vida, el creixement personal, l'educació emocional i la capacitat de treball en equip de les persones adultes.

Avançar vers aquests reptes, a mode de finalitats implica fer una proposta per desplegar una ampla oferta pública i gratuïta per mitjà de la xarxa de centres de

G
O
I
B
/

Pla estratègic per a l'educació permanent de persones adultes (2018-2023)

persones adultes, que garanteixin una oferta diversificada i que atenguin totes les dimensions de la persona al llarg de la vida, amb vocació de servei públic per erradicar les desigualtats educatives i socials, orientada a la transformació social per fer possible una ciutadania més activa, compromesa i cohesionada.

Per fer-ho possible haurem d'assumir nous objectius que implicaran un major esforç pressupostari i organitzatiu de les Administracions públiques. Aquests objectius han de permetre generalitzar l'accés a la informació i a l'orientació, millorar la qualitat de la formació, fomentar la innovació, adaptar l'oferta formativa a les necessitats de la ciutadania, flexibilitzar i connectar els sistemes formatius, incrementar el nombre de persones que participen en les activitats formatives i promoure la permanència efectiva en les distintes modalitats de formació.

Aquests reptes ens presenten un desafiament important: contribuir a la construcció d'un benestar comú, solidari i compartit, a fi de combatre les desigualtats. L'educació al llarg de la vida està cridada a desenvolupar una funció principal a l'hora de fer front a aquest desafiament.

4. OBJECTIUS I ACTUACIONS

D'acord amb l'Estratègia Europea 2020 la formació és un procés il·limitat en el temps i ha de ser un objectiu de les Administracions educatives augmentar la formació dels ciutadans per la qual cosa ha d'adaptar l'oferta a les necessitats personals, socials i laborals de les persones adultes establint mesures que fomentin la millora de la participació i la qualitat de l'aprenentatge permanent, la flexibilització per accedir a la formació i per garantir-ne la permanència exitosa a més de la qualificació i la requalificació de les persones perquè puguin integrar-se al mercat laboral i al conjunt de la societat en l'exercici de la ciutadania.

Aquestes mesures impliquen canvis substancials en el paradigma de la formació permanent i requereixen una flexibilització curricular centrada en el desenvolupament de les competències clau de manera transversal superant la concepció d'assignatures per introduir-hi una mirada més interdisciplinària, donar major èmfasi a la matemàtica, la ciència experimental i la tecnologia d'acord amb les demandes socials, sense obviar la necessària formació humanística i substituir els mecanismes d'avaluació vers una avaluació no sancionadora i més formativa i competencial.

D'altra part es necessita un canvi metodològic profund basat en el treball cooperatiu i per projectes que connectin i vinculin diferents sabers i competències i a l'hora fomentin una atenció més individualitzada que tenguin en compte les necessitats i els processos personals de l'aprenent.

La millora dels recursos i eines d'aprenentatge, especialment els tecnològics, també constitueix un element fonamental de millora de la qualitat que ha de permetre tant la cooperació com l'atenció individualitzada i, al mateix temps, la promoció d'un ensenyament adaptat a les noves realitats del progrés econòmic i social.

En conseqüència, s'estableixen els objectius i les actuacions següents:

Objectiu 1: Generalitzar l'accés a la informació, l'orientació i l'assessorament per promoure un augment de la matrícula als centres de persones adultes que contribueixi a l'èxit educatiu.

Actuacions en relació a l'Objectiu 1:

SOIB

Pla estratègic per a l'educació permanent de persones adultes (2018-2023)

1a. Dissenyar un portal web que contengui tota l'oferta formativa dels centres d'educació de persones adultes, faciliti la informació per a accedir a aquesta oferta i respongui a les demandes d'informació i assessorament de la ciutadania.

1b. Promoure la participació dels centres d'educació de persones adultes a fires, esdeveniments formatius i mitjans de comunicació per a fomentar la publicitat de la seva oferta formativa.

1c. Organitzar activitats de promoció, amb participació de testimonis d'antics alumnes.

1d. Impulsar els punts d'orientació acadèmica i professional

1e. Revisar les proves VIA per fer-les més competencials i adaptades als nous currículums d'ESPA.

1f. Promoure la matriculació *on line* i altres processos administratius simplificant la burocràcia que es requereix i així reduir la necessitat de desplaçament.

1g. Creació de beques i ajuts econòmics vinculades a l'èxit educatiu.

Agents implicats: Conselleria d'Educació i Universitat, Ajuntaments, SOIB, CEPA

Objectiu 2: Introduir mesures per disminuir l'abandonament escolar.

Actuacions en relació a l'Objectiu 2:

2a. Establir la figura de tutors de referència en tot el procés formatiu d'un alumne.

2b. Millorar l'estructura de convalidacions i equivalències per fer possible una major flexibilització i interconnexió entre els sistemes formatius.

2c. Flexibilitzar la normativa en relació a l'assistència i avaluació.

2e. Possibilitar itineraris formatius més adaptats a les possibilitats de l'alumnat.

Pla estratègic per a l'educació permanent de persones adultes (2018-2023)

2f. Promoure l'atenció a l'alumnat que ha d'atendre fills menors d'edat adoptant mesures de conciliació familiar.

2g. Adoptar mesures de flexibilització horària i reorganització dels calendaris i períodes formatius per adaptar-los a les necessitats de la ciutadania.

2h. Organitzar tutories de suport per a cada un dels àmbits formatius per posar a l'abast de l'alumnat l'assessorament necessari en el seu procés formatiu.

2i. Promoure la formació a distància i l'adaptació de la formació presencial als horaris i períodes de l'entorn social.

Agents implicats: Conselleria d'Educació i Universitat

Objectiu 3: Replantejar l'oferta formativa dels Centres d'Educació de Persones Adultes per respondre a les expectatives de la població adulta i de la societat.

Actuacions en relació a l'Objectiu 3:

3a. Potenciar l'oferta dels actuals ensenyaments formals.

3b. Ampliar l'oferta de formació per permetre a l'alumnat una major diversitat de possibilitats formatives atenent les seves necessitats. Aquesta oferta ha de contenir els ensenyaments inicials, l'ESPA, l'acolliment lingüístic, la certificació d'idiomes, els certificats de competència digital, cicles formatius de formació professional, cursos d'accés als cicles formatius, certificats de professionalitat, tècniques d'estudi i la preparació d'accés a la universitat.

3c. Incloure més oferta formativa de caràcter no formal de caràcter puntual com formació sobre xarxes socials, dispositius i programari ofimàtic; formació relacionada amb el benestar físic i emocional relacionada amb hàbits saludables, intel·ligència emocional, resolució de conflictes, autoestima i nutrició; formació d'ampliació cultural sobre les Illes Balears, art, geriatria o formació enfocada a la participació ciutadana i sobre voluntariat i educació ambiental.

3d. Organitzar mòduls de formació per a la incorporació laboral: ofimàtica, nòmines, elaboració de currículums vitae o preparació d'entrevistes

Pla estratègic per a l'educació permanent de persones adultes (2018-2023)

3e. Implementar un major nombre d'activitats de dinamització: intercanvis culturals, descobertes, activitats lúdiques i culturals, teatre etc.

3f. Modificar la normativa sobre oferta formativa dels Centres d'Educació de Persones Adultes per incorporar-hi l'ampliació de l'oferta.

3g. Elaborar nous currículums ajustats a les demandes de la societat actual i amb enfocament competencial i aprovar un Decret d'ordenació de l'ESPA.

3h. Dissenyar nous currículums per a determinada oferta no formal.

3i. Implementar noves metodologies globalitzadores de l'aprenentatge centrades en l'alumne, que promoguin el treball per projectes, l'aprenentatge cooperatiu i les noves tecnologies de la comunicació i la informació.

3j. Implementar de forma generalitzada modalitats formatives semi-presencials i a distància.

Agents implicats: Conselleria d'Educació i Universitat, SOIB, Ajuntaments, Consells Insulars, altres conselleries, Entitats socials, CEPA.

Objectiu 4: Posar en valor la vocació social i educativa dels Centres d'Educació de Persones Adultes per contribuir a la inclusivitat, l'equitat i la igualtat d'oportunitats.

Actuacions en relació a l'Objectiu 4 :

4a. Promoure la participació activa dels CEPA a les activitats socioculturals dels municipis on estan ubicats.

4b. Organitzar el procés d'ensenyament-aprenentatge a partir de descobertes i coneixement de l'entorn.

4c. Instaurar als CEPA activitats de desenvolupament competencial: club de lectura, comunicació oral, tallers d'escriptura o matemàtica quotidiana.

4d. Elaborar un pla específic d'acollida i inserció per a l'alumnat immigrant.

4e. Promoure l'oferta per a l'obtenció dels certificat de nacionalitat.

4f. Organitzar un simposi sobre l'educació de persones adultes.

Pla estratègic per a l'educació permanent de persones adultes (2018-2023)

- 4g.** Incorporar assessorament i formació social sobre violència de gènere, igualtat etc.
- 4h.** Adoptar mesures per a la col·laboració d'antics alumnes amb la promoció de tallers i d'altres activitats facilitades per aquests.
- 4i.** Elaborar plans d'atenció a la diversitat a cada un dels centres d'educació de persones adultes.
- 4j.** Millorar la dotació de personal per atendre la diversitat.
- 4k.** Potenciar l'obertura dels centres a l'entorn perquè puguin esdevenir punts d'encontre i dinamització comunitària.

Agents implicats: Conselleria d'Educació i Universitat, Consells Insulars, Ajuntaments, CEPA, Entitats socials.

Objectiu 5: Promoure una millora de les instal·lacions i recursos dels Centres d'Educació de Persones Adultes per adaptar-los al nou model.

Actuacions en relació a l'Objectiu 5:

- 5a.** Elaborar un pla de millora de les instal·lacions per adequar els espais al nou sistema formatiu que s'ha d'implementar.
- 5b.** Adaptar el mobiliari dels centres de persones adultes al nou model de centre, a l'alumnat adult i a les noves metodologies a més de fomentar el clima acollidor.
- 5c.** Dotar els CEPA d'una major capacitat de connectivitat a internet i de recursos tecnològics.
- 5d.** Habilitar els espais adients per garantir que l'alumnat disposi de les eines necessàries per treballar amb les TIC/TAC.
- 5e.** Promoure la consolidació de la plantilla orgànica suficient dels CEPA.
- 5f.** Dotar els CEPA de personal orientador.
- 5g.** Dotar els CEPA de personal no docent suficient per cobrir les necessitats del nou model.

Agents implicats: Conselleria d'Educació i Universitat, altres conselleries (Funció pública, Innovació), IBISEC

Objectiu 6 : Adequar la formació del professorat per introduir metodologies innovadores més adaptades al procés d'aprenentatge de les persones adultes.

Actuacions en relació a l'Objectiu 6:

- 6a.** Millorar el programa de formació inicial per al professorat que s'incorpora a la docència als centres d'educació de persones adultes.
- 6b.** Establir programes de formació en centres específics per als CEPA sobre innovació pedagògica.
- 6c.** Promoure la formació del professorat dels CEPA en competència digital.
- 6d.** Possibilitar la formació en torn a les alfabetitzacions múltiples.
- 6e.** Incloure com element formatiu l'aprenentatge entre iguals, l'observació i l'intercanvi d'experiències.
- 6f.** Organitzar una plataforma digital amb un banc de recursos compartits, materials i bones pràctiques.
- 6g.** Implementar una formació per al lideratge dels centres d'educació de persones adultes.
- 6h.** Afavorir programes d'intercanvi de professorat entre diferents centres de referència a nivell autonòmic, estatal o europeu.
- 6i.** Incorporar a la formació del professorat dels CEPA l'educació emocional, la cohesió de grups i la resolució de conflictes.
- 6j.** Promoure la formació en l'acompanyament de l'alumnat, establiment de vincles i tutorització personalitzada.

Agents implicats: Conselleria d'Educació i Universitat, Universitat de les Illes Balears, Consells Insulars, Ajuntaments, CEPA, Entitats socials

Objectiu 7: Reconèixer la singularitat de l'educació de les persones adultes.

Actuacions en relació a l'Objectiu 7:

7a. Desplegar la normativa adient per posar en marxa el Consell d'Educació i la Formació Permanent de Persones Adultes i dinamitzar-lo com a òrgan assessor, consultiu, de participació i cooperació entre les diferents administracions públiques i els agents econòmics i socials més representatius implicats en l'educació i la formació permanents de les persones adultes.

7b. Fomentar el lideratge pedagògic dels equips directius dels Centres d'Educació de Persones Adultes i el reconeixement de les seves funcions addicionals.

7c. Establir una formació específica adreçada als professionals que accedeixin a places docents dels Centres d'Educació de Persones Adultes.

7d. Promoure un programa de postgrau universitari per a l'especialització del professorat en l'educació de persones adultes.

7e. Crear el Servei d'Aprenentatge Permanent com a òrgan de gestió de la Conselleria d'Educació i Universitat.

7f. Promoure que alguns inspectors d'educació s'especialitzin en l'assessorament i la inspecció dels centres d'educació de persones adultes.

7g. Elaborar normativa específica d'organització i funcionament dels CEPA.

7h. Promoure convenis amb altres administracions i entitats per millorar i revalorar la funció dels CEPA com a centres de dinamització comunitària.

7i. Possibilitar mesures que incrementin l'autonomia organitzativa i pedagògica dels centres.

7j. Adaptar el GestIB a l'especificitat dels centres d'educació de persones adultes.

7k. Adoptar mesures per fomentar l'estabilitat dels equips de professorat.

Agents implicats: Conselleria d'Educació i Universitat, Universitat de les Illes Balears, altres conselleries, Consells Insulars, Ajuntaments, Entitats socials i econòmiques.

Objectiu 8: Millorar la coordinació i la implicació de les diferents administracions i entitats que poden contribuir a la formació de persones adultes.

Actuacions en relació a l'Objectiu 8:

8a. Constituir la Comissió Interdepartamental d'Educació i Formació Permanents.

8b. Promoure la interrelació entre els CEPA, els IES i els Centres Concertats.

8c. Fomentar la contribució dels CEPA com a agents formatius de les Associacions de Mares i Pares (Escoles de Famílies).

8d. Promoure i potenciar les associacions d'alumnes i les seves activitats com a oferta complementària i dinamitzadora dels centres.

8e. Potenciar els convenis de col·laboració entre les administracions en matèria d'educació i formació permanents de persones adultes per facilitar el desplegament de tota l'oferta formativa i apropar-la a la ciutadania.

8f. Crear condicions per a la formalització d'un acord social que valori la titulació per a les contractacions laborals.

8g. Elaborar entre les administracions implicades un Pla territorial d'acció per a l'acolliment i la dinamització comunitària.

8h. Fomentar la relació dels CEPA amb les entitats econòmiques, socials i cíviques de l'entorn.

Agents implicats: Conselleria d'Educació i Universitat, altres conselleries, Consells Insulars, Ajuntaments, AMIPAs, Associacions d'alumnes, entitats econòmiques i socials.

Objectiu 9: Establir una avaluació específica del sistema de formació de persones adultes.

Actuacions en relació a l'Objectiu 9:

- 9a.** Elaborar i aplicar una eina d'avaluació de centres que inclogui les infraestructures, les metodologies, els recursos disponibles, els processos i els resultats.
- 9b.** Elaborar les rúbriques per a l'autoavaluació de l'alumnat, els aprenentatges significatius i funcionals, el raonament i l'esperit crític.
- 9c.** Realitzar un pla de seguiment de l'absentisme i l'èxit educatiu.
- 9d.** Adoptar mesures per permetre una avaluació més flexible, més formativa i més competencial dels processos d'aprenentatge.
- 9e.** Promoure l'autoavaluació mitjançant enquestes dels diferents col·lectius que intervenen en l'educació de persones adultes: alumnat, professorat, equips directius i Administració educativa.
- 9f.** Facilitar a cada alumne un document de criteris d'avaluació competencial que permeti un seguiment personalitzat.

Agents implicats: Conselleria d'Educació i Universitat, CEPA.

5. TEMPORALITZACIÓ: INICI DE LES ACTUACIONS

La proposta per a iniciar les actuacions corresponents en el decurs de la vigència del Pla Estratègic és la següent:

Curs 2018-19

3a. Potenciar l'oferta dels ensenyaments formals.

3g. Elaborar nous currículums ajustats a les demandes de la societat actual i amb enfocament competencial i aprovar un Decret d'ordenació de l'ESPA.

6a. Millorar el programa de formació inicial per al professorat que s'incorpora a la docència als centres d'educació de persones adultes.

7a. Desplegar la normativa adient per posar en marxa el Consell d'Educació i la Formació Permanent de Persones Adultes i dinamitzar-lo com a òrgan assessor, consultiu, de participació i cooperació entre les diferents administracions públiques i els agents econòmics i socials més representatius implicats en l'educació i la formació permanents de les persones adultes.

7f. Promoure que alguns inspectors d'educació s'especialitzin en l'assessorament i la inspecció dels centres d'educació de persones adultes.

7h. Promoure convenis amb altres administracions i entitats per millorar i revalorar la funció dels CEPA com a centres de dinamització comunitària.

8a. Constituir la Comissió Interdepartamental d'Educació i Formació Permanents.

8e. Potenciar els convenis de col·laboració entre les administracions en matèria d'educació i formació permanents de persones adultes per facilitar el desplegament de tota l'oferta formativa i apropar-la a la ciutadania.

Curs 2019-20

1a. Dissenyar un portal web que contengui tota l'oferta formativa dels centres d'educació de persones adultes, faciliti la informació per a accedir a

aquesta oferta i respongui a les demandes d'informació i assessorament de la ciutadania.

1b. Promoure la participació dels centres d'educació de persones adultes a fires, esdeveniments formatius i mitjans de comunicació per a fomentar la publicitat de la seva oferta formativa.

1d. Impulsar els punts d'orientació acadèmica i professional

2a. Establir la figura de tutors de referència en tot el procés formatiu d'un alumne.

2b. Millorar l'estructura de convalidacions i equivalències per fer possible una major flexibilització i interconnexió entre els sistemes formatius.

2h. Organitzar tutories de suport per a cada un dels àmbits formatius per posar a l'abast de l'alumnat l'assessorament necessari en el seu procés formatiu.

2i. Promoure la formació a distància i l'adaptació de la formació presencial als horaris i períodes de l'entorn social.

3e. Implementar un major nombre d'activitats de dinamització: intercanvis culturals, descobertes, activitats lúdiques i culturals, teatre etc.

3f. Modificar la normativa sobre oferta formativa dels Centres d'Educació de Persones Adultes per incorporar-hi l'ampliació de l'oferta.

3i. Implementar noves metodologies globalitzadores de l'aprenentatge centrades en l'alumne, que promoguin el treball per projectes, l'aprenentatge cooperatiu i les noves tecnologies de la comunicació i la informació.

3j. Implementar de forma generalitzada modalitats formatives semi-presencials i a distància.

4a. Promoure la participació activa dels CEPA a les activitats socioculturals dels municipis on estan ubicats.

4g. Incorporar assessorament i formació social sobre violència de gènere, igualtat etc.

4j. Millorar la dotació de personal per atendre la diversitat.

Pla estratègic per a l'educació permanent de persones adultes (2018-2023)

- 4i.** Elaborar plans d'atenció a la diversitat a cada un dels centres d'educació de persones adultes.
- 5a.** Elaborar un pla de millora de les instal·lacions per adequar els espais al nou sistema formatiu que s'ha d'implementar.
- 5e.** Promoure la consolidació de la plantilla orgànica suficient dels CEPA.
- 5f.** Dotar els CEPA de personal orientador.
- 5g.** Dotar els CEPA de personal no docent suficient per cobrir les necessitats del nou model.
- 6b.** Establir programes de formació en centres específics per als CEPA sobre innovació pedagògica.
- 6c.** Promoure la formació del professorat dels CEPA en competència digital.
- 6d.** Possibilitar la formació en torn a les alfabetitzacions múltiples.
- 7e.** Crear el Servei d'Aprenentatge Permanent com a òrgan de gestió de la Conselleria d'Educació i Universitat.
- 7g.** Elaborar normativa específica d'organització i funcionament dels CEPA.
- 8d.** Promoure i potenciar les associacions d'alumnes i les seves activitats com a oferta complementària i dinamitzadora dels centres.

Curs 2020-21

- 1c.** Organitzar activitats de promoció, amb participació de testimonis d'antics alumnes.
- 1f.** Promoure la matriculació *on line* i altres processos administratius simplificant la burocràcia que es requereix i així reduir la necessitat de desplaçament.
- 1g.** Creació de beques i ajuts econòmics vinculades a l'èxit educatiu.
- 2c.** Flexibilitzar la normativa en relació a l'assistència i avaluació.
- 2e.** Possibilitar itineraris formatius més adaptats a les possibilitats de l'alumnat.

2g. Adoptar mesures de flexibilització horària i reorganització dels calendaris i períodes formatius per adaptar-los a les necessitats de la ciutadania.

3b. Ampliar l'oferta de formació dels ensenyaments no formals per permetre a l'alumnat una major diversitat de possibilitats formatives atenent les seves necessitats. Aquesta oferta ha de contenir els ensenyaments inicials, l'ESPA, l'acolliment lingüístic, la certificació d'idiomes, els certificats de competència digital, cicles formatius de formació professional, cursos d'accés als cicles formatius, certificats de professionalitat, tècniques d'estudi i la preparació d'accés a la universitat.

3c. Incloure més oferta formativa de caràcter no formal de caràcter puntual com formació sobre xarxes socials, dispositius i programari ofimàtic; formació relacionada amb el benestar físic i emocional relacionada amb hàbits saludables, intel·ligència emocional, resolució de conflictes, autoestima i nutrició; formació d'ampliació cultural sobre les Illes Balears, art, geriatria o formació enfocada a la participació ciutadana i sobre voluntariat i educació ambiental.

3d. Organitzar mòduls de formació per a la incorporació laboral: ofimàtica, nòmines, elaboració de currículums vitae o preparació d'entrevistes

4b. Organitzar el procés d'ensenyament-aprenentatge a partir de descobertes i coneixement de l'entorn.

4c. Instaurar als CEPA activitats de desenvolupament competencial: club de lectura, comunicació oral, tallers d'escriptura o matemàtica quotidiana.

4d. Elaborar un pla específic d'acollida i inserció per a l'alumnat immigrant.

4e. Promoure l'oferta per a l'obtenció dels certificat de nacionalitat.

4h. Adoptar mesures per a la col·laboració d'antics alumnes amb la promoció de tallers i d'altres activitats facilitades per aquests.

4k. Potenciar l'obertura dels centres a l'entorn perquè puguin esdevenir punts d'encontre i dinamització comunitària.

5b. Adaptar el mobiliari dels centres de persones adultes al nou model de centre, a l'alumnat adult i a les noves metodologies a més de fomentar el clima acollidor.

Pla estratègic per a l'educació permanent de persones adultes (2018-2023)

- 5c.** Dotar els CEPA d'una major capacitat de connectivitat a internet i de recursos tecnològics.
- 5d.** Habilitar els espais adients per garantir que l'alumnat disposi de les eines necessàries per treballar amb les TIC/TAC.
- 6d.** Possibilitar la formació en torn a les alfabetitzacions múltiples.
- 6j.** Promoure la formació en l'acompanyament de l'alumnat, establiment de vincles i tutorització personalitzada.
- 7b.** Fomentar el lideratge pedagògic dels equips directius dels Centres d'Educació de Persones Adultes i el reconeixement de les seves funcions addicionals.
- 7c.** Establir una acreditació específica com a requisit per accedir a places docents dels Centres d'Educació de Persones Adultes.
- 7i.** Possibilitar mesures que incrementin l'autonomia organitzativa i pedagògica dels centres.
- 7j.** Adaptar el GestIB a l'especificitat dels centres d'educació de persones adultes.
- 9b.** Elaborar les rúbriques per a l'autoavaluació de l'alumnat, els aprenentatges significatius i funcionals, el raonament i l'esperit crític.
- 9c.** Realitzar un pla de seguiment de l'absentisme i l'èxit educatiu.
- 9d.** Adoptar mesures per permetre una avaluació més flexible, més formativa i més competencial dels processos d'aprenentatge.
- 9f.** Facilitar a cada alumne un document de criteris d'avaluació competencial que permeti un seguiment personalitzat.

Curs 2021-22

- 2f.** Promoure l'atenció a l'alumnat que ha d'atendre fills menors d'edat adoptant mesures de conciliació familiar.
- 3h.** Dissenyar nous currículums per a determinada oferta no formal.
- 4f.** Organitzar un simposi sobre l'educació de persones adultes.

Pla estratègic per a l'educació permanent de persones adultes (2018-2023)

- 6e.** Incloure com element formatiu l'aprenentatge entre iguals, l'observació i l'intercanvi d'experiències.
- 6f.** Organitzar una plataforma digital amb un banc de recursos compartits, materials i bones pràctiques.
- 6g.** Implementar una formació per al lideratge dels centres d'educació de persones adultes.
- 6h.** Afavorir programes d'intercanvi de professorat entre diferents centres de referència a nivell autonòmic, estatal o europeu.
- 6i.** Incorporar a la formació del professorat dels CEPA l'educació emocional, la cohesió de grups i la resolució de conflictes.
- 7d.** Promoure un programa de postgrau universitari per a l'especialització del professorat en l'educació de persones adultes.
- 7k.** Adoptar mesures per fomentar l'estabilitat dels equips de professorat.
- 8b.** Promoure la interrelació entre els CEPA, els IES i els Centres Concertats.
- 8f.** Crear condicions per a la formalització d'un acord social que valori la titulació per a les contractacions laborals.
- 8g.** Elaborar entre les administracions implicades un Pla territorial d'acció per a l'acolliment i la dinamització comunitària.
- 8h.** Fomentar la relació dels CEPA amb les entitats econòmiques, socials i cíviques de l'entorn.

Curs 2022-23

- 8c.** Fomentar la contribució dels CEPA com a agents formatius de les Associacions de Mares i Pares (Escoles de Famílies).
- 9a.** Elaborar i aplicar una eina d'avaluació de centres que inclogui les infraestructures, les metodologies, els recursos disponibles, els processos i els resultats.
- 9e.** Promoure l'autoavaluació mitjançant enquestes dels diferents col·lectius que intervenen en l'educació de persones adultes: alumnat, professorat, equips directius i Administració educativa.

6. AVALUACIÓ DEL PLA ESTRATÈGIC

L'avaluació és un element fonamental del Pla estratègic que s'ha de concebre com un procés d'anàlisi per valorar els aspectes que tendeixen al seu desenvolupament efectiu. Aquest procés d'avaluació ha de constar d'una fase de seguiment de les actuacions que conté el pla estratègic i d'una segona fase final per avaluar-ne la consecució dels objectius mitjançant indicadors que ens han de possibilitar l'adopció de propostes de millora per al futur.

Per a la fase de seguiment s'estableixen els procediments següents:

a) Informe anual, en el marc de la memòria dels programes de cada exercici pressupostari, sobre les accions iniciades i finalitzades en cada exercici.

b) Informe bianual (2020 i 2022) en relació al seguiment de les accions que ha de contenir:

- Referència a l'execució de les accions en termes excloents de *acció iniciada* o *acció no iniciada*.

- Referència al grau de compliment de les accions iniciades amb l'ús dels termes: *acció en procés* o *acció finalitzada*.

- Informe explicatiu de les accions iniciades i no iniciades.

Per a la fase final d'avaluació del grau de compliment dels objectius del pla estratègic, en el final de la seva vigència (2023), s'ha d'elaborar l'informe d'avaluació tenint present els indicadors següents:

- De l'objectiu 1:

- . Evolució del nombre de demandes d'informació, orientació i assessorament sobre l'oferta formativa.

- . Nombre de noves mesures d'informació, orientació i assessorament.

- . Evolució del nombre de matriculats als Centres d'educació de persones adultes.

- . Increment de despeses amb beques i ajuts econòmics vinculades a l'èxit educatiu.

- De l'objectiu 2:

. Augment del nombre de certificacions dels ensenyaments i titulacions d'estudis de les persones que participen en itineraris d'educació de persones adultes.

- De l'objectiu 3:

- Evolució del grau d'increment de l'oferta formativa als CEPA
- Evolució del nombre de participants en formacions relacionades amb les necessitats personals i professionals.
- Nombre d'actuacions tendents a reconèixer pràctiques innovadores i orientades a la millora de la qualitat de la intervenció educativa.

- De l'objectiu 4:

- Nombre de plans d'acollida i inserció
- Evolució de la continuïtat formativa de l'alumnat nouvingut.
- Comparativa d'activitats socioculturals i nombre de les mateixes.

- De l'objectiu 5:

- Nombre d'intervencions en millora de la infraestructura dels CEPA i evolució de les inversions.
- Evolució de la plantilla de professorat als CEPA
- Evolució de la plantilla de personal no docent als CEPA
- Comparativa de despesa en matèria de noves tecnologies.

- De l'objectiu 6:

- Evolució de la participació del professorat en activitats de formació permanent.
- Evolució del nombre de programes de formació en centres, participants i nombre d'hores de formació permanent.
- Nombre de participants dels CEPA a la formació per equips directius.
- Taxa de participació en formació permanent del professorat en noves tecnologies i metodologies innovadores.

- De l'objectiu 7:

- Nombre de reunions del Consell d'Educació i Formació Permanent de Persones Adultes i temàtiques de debat.
- Índex d'estabilitat del professorat als centres de persones adultes.

- De l'objectiu 8:

Pla estratègic per a l'educació permanent de persones adultes (2018-2023)

- Nombre de convenis entre les distintes administracions sobre educació permanent de persones adultes.
- Evolució del nombre d'activitats de les associacions d'alumnes i altres entitats als CEPA.

- De l'objectiu 9:

- Nombre de noves eines d'avaluació.
- Nombre de participants a les enquestes d'autoavaluació.
- Comparativa evolutiva de l'absentisme i l'èxit educatiu.

Els indicadors assenyalats, sense ser excloents, s'han especificat tenint en compte que són instruments de medició que ens han de permetre conèixer la tendència i les desviacions de les accions educatives en relació als objectius assenyalats i plantejar previsions per al futur. Els indicadors s'han seleccionat en base a criteris de rellevància, validesa i viabilitat en el recull de dades.

L'avaluació, fonamentalment, ha de correspondre a la Conselleria d'Educació i Universitat, als CEPA i al Consell d'Educació i la Formació Permanent de Persones Adultes.